

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 írt — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Hat hasabon petit sorost 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többi: 8 kr.
Hirdetéseik alkalmatosság szerint jutányos aron vetetnek fel. Helyez-díj ním
den külön beiktatásért 30 kr.

„Nézetek az ev. ref. egyház helyzetéről és teendőinkről.“

A «Debreczeni Prot. Lap» Ápril 15. 22. 29. és Máj. 6-iki —16—19. számaiban «Nézetek az ev. ref. egyház helyzetéről és teendőinkről» cím alatt, egy cikksorozat van folyamatban, melyet legutóbban nevezhetünk tanulmánynak.

Írója — Ritoók Sigmund — a magyar ref. egyháznak, nemcsak nagyváradi kir. táblai elnöki és bihari egyházmegyei gondnoki méltóságánál fogva magas állású, hanem különösen ismeretes vallásos gondolkozása és egyháza ügyei iránti belső igaz érdeklődésénél fogva is kiváló tagja, a ki a miről ír, alaposan megfigyeli s amit következtet a tudomány és tapasztalat erejével, mintegy megczáfolhatatlanul és tanulságosan vonja el.

Prot. egyházi lap számára írta cikksorozatát; de vajjon nem méltó-e az ő tanulmányát politikai és társadalmi lap s így a «Debreczen» olvasóinak is megfigyelni s tanulságra felhasználni.

Mi úgy tartjuk, hogy a magyar ref. egyház legnagyobb egyházközségében — Debreczenben és vidékén egy lap sem lehet közönyös a ref. egyházat érdeklő tapasztalati igazságok iránt.

Azért talán nem lesz érdektelen olvasóink előtt — akik különben is észlelhetők, hogy mi egyházi és iskolai ügyekkel szívesen foglalkozunk, ha Ritoók Sigmund tanulmányával legalább kivonatossan foglalkozunk.

A cikksorozat — Ápril 15. — I. részében, a ref. egyház hanyatlása felett hangzó legfőbb szubjektív érzésgéből eredő vészkiáltásokat nem kicsinyli ugyan, de a bajok gyógyítását nem ezektől, hanem a tényállás objektív megismerésétől, az oknyomozástól s a segítéseszközök és módjának megválasztásától feltételezi.

Az — Ápril 22. — II. közleményben a statisztikát veszi segítségül s ennek nyomán vonja ki a szomorú igazságot, hogy a ref. egyház általános arány száma emelkedett ugyan az országban, hanem viszonylagos arányszáma csökkent a tiszántúli egyházkerületben is s csak Bihar, Szatmár, Krassó-Szörény, Csanád, Temes és Torontál megyékben mutatkozik némi szerény emelkedés. Ennek oka a szünetések, halálozások, ki- és áttérések, kilépések, ki- és bevándorlásokban keresendő sat.

A születési arány a ref. egyházban kedvezőtlen és ennek okát a szegénységben, a házasságtól idegenkedésben és bizonyos bűnben találja: ellenben a ha-

lálózás kedvezőbb arányt mutat; de ezen arány egymást ki nem egyenlíti.

A felekezetenkívüliségbe kilépés legérzékenyebben a ref. egyházat támadja meg. A kilépők közt a nők száma, nem nagy. Reményt keltő, hogy a férfiak közt is fogyóban vannak a kitérők.

Az áttérések is a ref. egyházat fogyasztják. Az eloláhosodás szomorú adatait sorolja fel multból, de még jelenből is.

A gyermekek vallását illető szerződések tekintve is nagy hátrányban van a ref. egyház és ez a baj, nemis fogyóban van, hanem növekedik.

A nazarénizmus és baptizmus legnagyobb hódítását szintén a ref. egyházból szerzi.

Az — Ápril 29. — III. közleményben azt mondja, hogy különböző vallásfelekezetekkel bíró államban a lét és nem lét kérdése, az egyház növendék tagjainak nevelés-ügyétől függ. Az e tekintetből összeállított statisztikai kimutatás és az ennek nyomán tett viszonyító megfigyelések az érdekesebbeknél is érdekesebbek, rendkívül nagy fontosságúak. . . . Azért ezt a III-ik közlést egészben átvesszük és ide iktatjuk:

«Egyetemünk nincs, de más egyháznak sincs, e tekintetben tehát megelőzve nem vagyunk.*) Az ev. ref. egyház 4 jogakadémiát tart fenn s e tekintetben minden más egyházat a hazában felülhalad. Az egyetemi és jogakadémiai hallgatók közt, a hitfelekezetünkhöz tartozó ifjak nemcsak a népességhez mérte arányban, hanem azonfelül résztvesznek s így egyházunk tagjainak magasabb fokú képzése s a polgari életben aránylagos helyfoglalásuk biztosítottnak tekinthető. Az egyetemi és jogakadémiai hallgatók közt 1881-től 1897-ig az ev. ref. hallgatók száma 759-ről 1184-re emelkedett s ugyanabban az időszakban, az egyetemi s jogakadémiai hallgatók számában az evang. reform. hallgatók száma 16.28%-ot tett, tehát jóval magasabb százalékot, mint a melyet a ref. vallásuk az országos népességben elfoglalnak. Különösen a jogkari és jogakadémiai ref. vallású hallgatók arányszáma a joghallgatók összes számában 17.84. a bölcsészeti hallgatók száma a bölcsészethallgatók összes számában 20.53 százalék volt.

Fajdalom, nem ez az eset a hittani intézeteinkben és tanítóképezdeinkben, melyek kiválóan hivatva volnának az egyház érdekeit szolgálni. Hittani és tanítóképző-intézeteink hallgatói számában állandóan csökkenést tapasztalunk. Hittani intézeteinkben a hittanhallgatók száma 1883-ban 452, 1884-ben 399, 1885-ben 361, 1886-ban 312, 1887-ben 271, 1888-ban 256, 1889-ben 259, 1890-ben 230, 1891-ben 240, 1892-ben 228, 1893-ban 206, 1894-ben 198, 1895-ben 174, 1896-ban 168, 1897-ben 157 volt.

*) Ha ugyan tekintetbe nem vesszük azt, hogy a budapesti egyetemet a r. katolikusok magokénak követelik s teológiájok — tényleg, — azon egyetem egyik fakultását képezi. Szerk.

Az ev. ref. tanítóképző-intézetekben a létszám a következően alakul: 1890-en 235, 1891-ben 215, 1892-ben 228, 1893-ban 237, 1894-ben 196, 1895-ben 212, 1896-ban 162, 1897-ben 193. Állami és más felekezeti tanítóképző-intézetekben meg egyszer annyi ref. növendék tanul, mint saját intézeteinkben, sőt az utóbbi időkben jóval több, így p. o. állami és más felekezeti tanítóképző-intézetben tanult 1896-ban 248, 1897-ben 292 evang. reform. növendék.

Tanítóképző-intézetünk egy sincs, állami tanítóképző-intézetekben azonban 1897-ben már 137 és más felekezeti intézetekben 80 ref. nő tanult, míg a róm. kath. tanítóképző-intézetekben 1888-tól 1897-ig a nő növendékek száma 490-ről 1379-re, a gör. keletiekét 58-ról 149-re emelkedett.

Hasonló hanyatló irányzattal, mint fentebb a ref. hittani és tanítóképző intézetekről országosan elmondtam, találkozunk a debreceni főiskola hittudományi szakában, ahol a hittanhallgatók száma aggodalomra méltán okot szolgálato módon csökkent, de a tanítóképző intézet hallgatói számában is nyilvánvaló a hanyatlás.

Míg p. o. 1879-ben a hittanhallgatók száma 112, 82-ben 144, már 88—9-ben csak 50, 95—6-ban csak 34, 96—7-ben 44. 97—8-ban sem emelkedik 50-en felül. A tanítóképzőben a hallgatók száma 1889-ben még 106, 96—7-ben, az év végen már 81. Pedig a jótékony intézmények, az internatus, a konviktus, az ösztöndíjak ebben az időben is, sőt fokozottabb mértékben működtek.

Ha megfigyeljük, hogy az irányzat évről-évről csökkenő, nyilvánvaló, hogy itt nem valamely esetleges, időleges tünettel van dolgunk, mely talán a jövő évben jóra fordul, hanem hogy a hanyatlás oly okra vezethető vissza, melynek hatása tartós vagy állandó. És ezt a hanyatlást annál kedvezőtlenebbnek kell minősítenünk, mert ha még a 10 vagy 20 év előtti állapot fenmaradt volna is, a népesség természetes szaporodása, tehát a lelkészi és tanítói teendők növekedése mellett még azt az állapotot is csak tengésnek, ha nem éppen hanyatlásnak kellene tekintenünk.

A gymnasiumok látogatottságában emelkedést észlelhetünk. Ime néhány adat:

Az ország összes gymnasiumaiban ev. ref. tanuló volt 1891-ben 5453, 97-ben 6949. A gymnasiumok összes tanulóinak között 91-ben ref. vallású volt 15.70%, 97-ben 15.93%. Ismét nyilvánvaló, hogy a gymnasiumok növendékei közt a ref. vallásúak magasabb százalékkal voltak képviselve, mint az ország összes lakosságának számában.

Az előbb említett időszak alatt, vagyis 1991-ről 97-re a gymnasiumokban a r. kath.-ok arányszáma 44.19%-ról 44.39%-ra, a g. kath. tanulók száma 5.35 százalékról 5.19%-ra, a g. keletiek száma 5.58-ról 5.41 százalékra, az ág. ev.-ok száma 10.69-ről 9.83 százalékra csökkent, úgy hogy a ref. tanulókon kívül egyedül az izr. tanulók száma emelkedett a gymnasiumokban, még pedig ez utóbbiaké 16.69-ről 18.27 százalékra.

Kizárólag a ref. gymnasiumok: népessége volt 1892-ben 6400, 97-ben 7716. Ebből református 4728. Tehát ezek látogatottsága is tekintélyesen emelkedett. Az 1896—7. tanévben a 6949 ref. vallású gymnasialis tanuló közül 4728 tanult ref. gymnasiumokban, 2221 az állam, vagy más egyházak által fentartott gymnasiumokban.

testáns szellemű nevelésnek ilyen súlyos elhanyagolása mellett számíthatunk-e jogosan más eredményre mint arra, a miért naponként panaszkodunk s nem magyarázza-e meg maga ez a tényállás a kitereseknek s az egyházunk hátrányára kötött szerződéseknél keletkezési okát?

BELFÖLD.

Püspöki konferencia. Magyarország kath. püspöki kara Május 6-án a budavári primási palotában értekezletre gyűlt össze, melyben negyedél óra hosszat tartott tanácskozás alatt tárgyalás alá vette a főrendiházban szerdán napirendre kerülő kuriai bíráskodási javaslatot.

A konferencián feltűnt, hogy Samassa J. egri érsek és Schlauch Lőrincz, a nagyváradi bíboros püspök távol voltak. A kuria bíráskodásról szóló javaslatot részletesen megvitatta a konferencia, főleg pedig a kegyesekről szóló és szószék-szakasszal foglalkoztak.

A megindult vitában, a konferencia csak nem valamennyi tagja részt vett. A felszólaló püspökök nyilatkozataiból két irányzat domborodott ki. Az egyik részen azt az ohajtást nyilvánították, hogy mivel a kuriai bíráskodásról szóló javaslat egy partközi egyezmény eredménye, melyet a főrendiház is respektál a jelen körülmények között, elegendő volna, ha oly illusztris személyiség, mint a hercegprimás, fejtené ki az egyház aggályait a kifogásolt szakaszok ellen.

Más oldalról azonban ezt koránt sem tartották elégségesnek és beható, alapos vita provokálását indítványozták.

A vélemények annyira eltérők, hogy ez az értekezlet még nem tudott véglegesen megállapodni és a határozathozatalt a jövő konferenciára halasztották, melyet kedden, egy nappal a főrendiház ülése előtt tartanak meg.

Azon püspökök sorába, kik a kuriai bíráskodás ellen a legnagyobb hevességgel foglaltak állást — mint értesülünk — gr. Majláth Gusztáv, Steiner Fülöp és Hornig Károly báró tartoznak, míg a békébb irányzat szószólói Császka György, Desewffy Sándor és Rimély Károly voltak.

A konferencián jelen voltak egyébként, az értekezlet lefolyásáról titoktartást fogadtak meg és arról semmiféle értesítést nem adtak ki.

A konferencián részt vettek: Császka György érsek kalocsai, Bendej Imre nyitrai, Bubics Zsigmond kassai, Desewffy Sándor csanádi, Hornig Károly báró veszprémi, Ivánkó János rozsnói, Majláth Gusztáv gróf erdélyi, Meszlényi Gyula szatmári, Rimély Károly beszterce-bányai, Steiner Fülöp székesfehérvári püspökök; Fehér Ipoly pannonhalmi főpáti, Mihályi Viktor balazsfalvi gör. kath. érsek, Firczak Gyula munkácsi g. kath. püspök, Szabó János gyula-fehérvári g. kath. püspök, Vályi János eperjesi görög hath. püspök.

Távolmaradtak: Samassa József egri érsek, Schlauch Lőrincz nagyváradi bíboros-püspök, Hettyey Sámuel pécsi püspök, Hidassy Kornel szomkathelyi püspök, Szemcsényi Pál szepesi püspök, Schuster Konstantin váci püspök, Zalka János győri püspök, Pavel Mihály nagyváradi g. kath. püspök, dr. Radu Demeter lugosi g. kath. püspök, Drohobeczky Gyula körösi g. kath. püspök.

Az értekezleten Vaszary Kolos hercegprimás elnököt, ki rövid imával nyitotta meg a tanácskozást.

Miután a legifjabb püspök Hettyey Sámuel elmaradt, a hercegprimás dr. Ivánkó János rozsnói püspököt kérte meg a jegyzői teendők végzésére.

Az értekezlet háromnegyed 2 órakor ért véget.

A közigazgatási bíróság határozatai

A legfelsőbb közigazgatási bíróság a legutóbbi alkalommal a községi közmunka teljesítéséről nézve azon elvi határozatot hozta, hogy azok, a kik a hadsereg, illetve a honvédségtől használatra kincstári lovakat bírnak, csakis a községi közútak fenntartására nevezve mentesek a közmunka teljesítésének terhe alól: ellenben a törvényhatósági utak fenntartásánál a kincstári lovak birtokában levő magánosok ezen kötelezettség alól fel nem oldhatók. — A legfelsőbb közigazgatási bíróság ugyancsak elvi határozatként mondotta ki, hogy a községi előjárók választása és a községi számadások felett hozott határozatok ellen benyújtandó fellebbezések bélyeg kötelezettség alá nem esnek.

Baross Gábor emléke. Baross, a vasminiszter halálának évfordulója alkalmából a Baross asztaltársaság kegyeletes módon emlékezett meg az elhunyt miniszteréről. Az asztaltársaság tagjai mintegy 200-an az Erzsébet körúton, Kerepesi úton át a keleti pályaudvarnál levő Baross szoborhoz vonultak nemzeti színű zászlók alatt. A menetben számos magyar ruhás

nő is részt vett. A szoborra a himnus eléneklése alatt hatalmas nemzeti színű szalagu baberkoszorút helyeztek, melyen a következő felirat volt: **Baross Gábor** — a z i. **Baross magyarszta** l t á r s a s á g 1899. május 7. Szép beszédekben méltatták Baross érdemeit Klejn Pal, az asztaltársaság elnöke és Lányi György.

Stefánia kir. főhercegnő Budapest. Stefánia özvegy trónörökös nő május 17-én Budapestre érkezik.

A külügyminiszter Budapest. Bécsből távirják, hogy Goluchovszki gróf ma, vagy holnap Budapestre indul és nyolcz-tíz napot szándékozik ott tölteni, honnan a királyljal egyidejűleg 18-an tér vissza Bécsbe.

A hercegprimás a királynál. Vaszary Kolos hercegprimást — mint értesülünk — ma, május 8-án ő felsége magankihallgatáson fogadta. A kihallgatást kapcsolatba bozzak a kuriai bíráskodás főrendiházi tárgyalásával.

A katolikus autonómiát szervező kongresszus 27 es bizottsága Pénteken délután csak a tervezet 9. paragrafusát tárgyalta, a melynek szövegét következőleg állapította meg:

„A katolikus vallás-, tanulmányi- és egyetemi alapok, valamint a katolikus nevelés- és oktatásra tett alapítványok kezelése a katolikus önkormányzatnak joga. Addig is, míg az önkormányzat ezen jogát érvényesíteli, ezen alapok törzsvagyonának sőtletlen fenntartása és helyes jövedelmeztetése és azok jövedelmének hováfordítására befolyást gyakorol és ennek foganatosítása céljából ezen alapok költségvetésének és zárószámadásainak megállapítására a jelen szervezeti §§-ai értelmében befoly. Gróf Szapary Gyula elnök az ülést 6 órakor berekesztette. A tanácskozást szombaton folytatták.

Mentelmi ügyek A képviselőház mentelmi bizottsága Szombaton ülést tartott, a melyen Klubusiczky János helyettes elnöksével és Schmidt Gyula előadása mellett huszon egy mentelmi ügyet intézett el. A bizottság a mentelmi jog felfüggesztését hozza a Háznak javaslatba Ivánka Oszkár, Forgács Antal gr, Rakovszky István, Zeyk Gábor, Nopcsa Elek báró, Endrey Gyula, Bethlen Balázs gróf, Kubik Béla, Holló Lajos, Légrády Károly Tisza István gr. és Olay Lajos képviselők párvialdal vétsége miatti mentelmi ügyeiben, továbbá Kossuth Ferenc és Rudnyaszky Béla (a vagyonbukott Hunnia gépgyár ügye) Sima

Merészen másztam meg a béczekek csu-
csai, és megvallom, nagy bűnömként — ret-
tenetesen gyávanak tűnt fel rokonom ottalant
és majdán dűrvának, ha utánam szökve meg-
ragadott.

Kinevettem, ha egy lázas galoppra meg-
rázta a fejét, — a mit ő nem tánczolt. —
Hiába, az én lelkeim ilyennek csak az alud-
tejet tudta elképzelni . . . de nem — az ide-
ált!

Ha szeret — gondoltam — miért nem
borul lábaim elé . . . miért nem mondja lan-
golva, olvadva imádatát. Ő olyan prózai nyu-
godtsággal ült mellém; szinte remegett, a
mint megfogta a kezemet és komolyan azt
kérdte: »Tudna-e maga engemet szeretni?
. . . Ah ez már bántott. — nagyon bántott!
. . . Talan még ő vár én tölem vallo-
mást? . . .

Egy merész, visszavágó szó tolult az aj-
kamra, de eszembe jutott, hogy ezzel aztan
az én édes jó szüleimnek minden szép remé-
nyök majd rombadól . . . Egyszerűen elfutot-
tam, de tizenhat éves eszemnek dicséretére
legyen mondva, teljes tudatával annak, hogy
ez így nem illett.

Nagy megnyugtatósomra, rokonom más-
nap elutazott. Egy hétre rá kertészetenek re-
mekeit — gyönyörű friss saláta fejeket és pi-
ros csokorba kötött reket — küldött nekünk.
No ezt már kár, hogy ön barátom nem lát-
batta, mily méltánylással dicsérte jó anyám!
Én persze — pirulva vallom meg — nagy el-

keseredéssel, borzasztó prózai ajándéknak te-
kinttettem a megenni való zöldséget.

Mint udonság, a küldemény konyhára
került, mindenki evett duplisan, és elfogyott
. . . csak én . . . en nem tudtam érinteni
csak egy piczi harapást is leküldeni!

Ez aztan oly nagy botrányt is szült,
hogy familiáris konferencia elé kerültem . . .
És ekkor kiszült, hogy a fruska gyermeknek
tulajdonképpen nem tetszik az udvarló rokon,
mert hát: »igen komoly, szakála van, kövér
— és még zöldséget es . . . s e monda-
tot elvágta s nem engedte kimondani gyermek
bölcsezetem afféle passzív jelentkezése, Hát
— elnémultam.

Szegény csalódott jó szülőim aztan be-
széltek a mai kor ledér férfi világról, kiemel-
ték becsét józan, munkás családi apáknak
hasonlatba hozva rokon udvarlómmal a pél-
dákat.

Dehát higgye meg édes barátom én ilyes
dolgokra sohas-m gondoltam . . . az —
ösmertlen táj volt előttem. . . — lelke-
m eszem nem értette!

De az én édes jó szülőimnek kedvükért,
amint párhétre rokonom ismét fölkeresett
tisztességes illedelemmel üdvözöltem.

Megadással mentem az esti sétákra, bár
az adott helyzettel, szívem, lelkeim, csalódott
képzetelem forrongó ellenétbe jött. . . El-
néztem az ég milliárd csillagát, vágytam szár-
nyakra hozzájuk és inkább önmagamnak szól-

tam, hogy e nagy mindenség lelkesíti a költők
lelkét.

Szereti a költeményeket? És kísé-
ró rokonom e kérdés után Arany filozófiája, —
Vörösmarty hőskölteményei — majd Tompa
édes virág regéiből, mindannyi előttem ösmert
kincsek közt idézett egy-egy versszakot. De
lássá a gyermek értelem még az ifju szép ol-
vasottságát sem bírálhatja. Egyszerűen elmond-
tam: nincsenek könyveim, regényt nem olvas-
tam, de ösmertem Petőfi langszellemét és kitör-
ően magasztaltam. Ez a csapongó lang, hév,
erő, ez az odavágott igazság . . . ez volt az
eszményem!

Rajongtam érte, imádtam a dicső ma-
gyar költőt.

És Petőfit is odavarázsolta asztalomra a
meg nem értett gyöngéd vonzalom. Édes
anyám — emékszem jól — mellék kis nap-
palinkból leste a hatást, amint lapozva néztem
a diszkóteseket. Ott voltak mind kedvenceim:
»A virágnak megültani nem lehet« »Megunt
rabság« és sok sok más vers. Aztan a vigab-
ból »Befordultam a konyhára« És ekkor! . . .
képzelve azt a szerencsétlen ideát! — eszem-
be jutott a saláta, retek. Egy szó, hogy zölc-
ség! föluggottam. pakoltam gyorsan és . . .
és . . .

— Köszönöm asszonyom gyöngéden
őszinte felvilágosítását, most már tudom,
hogy miért küldötte nekem vissza a könyve-
ket.

Ferencz (a Vörösmarty-nyomda igazgatója elleni kauzció elszakasztási ügy), Lepsényi Miklós (sajtórendőri kihágás), Serbán Miklós súlyos testi sértés és közcsend elleni kihágás miatt hozott ítélet vegrehajása), a Csávolszky Lajos (a Fortuna aranybánya részvény társaság tagjai ellen folyamatba tett sajtóügy), a Sima Ferencz (zsarolás, rágalmazás és becsületsértés, továbbá a szentesi gazdasági gőzmalom volt igazgatójának okirathamisítási, sikkasztási, családi és hűtlen kezelési ügy) és Münnich Aurel becsületsértési, esetleg rágalmazási mentelmi ügyeiben. Ellenben a mentelmi jog felfüggesztésének megtagadását hozza a bizottság javaslatba: Kullman János (egy albiró által fejelemi feljelentés elvesztése folytán emelt panasz) Sima Ferencz nyilvános rágalmazás) és Halász Zsigmond (hatóság elleni kihágás) mentelmi ügyeiben.

Pulszky Ágost visszavonván a Bánffy mentelmi jogának megsértése címén a Haz nyilvános ülésében Rakovszky István tett bejelentést, ez az ügy a bizottság ülésében nem került tárgyalás alá.

H I R E K

Debreczen.

A magyarság erős vára
Debreczen!
Bölcs, türelmes, igaz népét
Én szivemből becsülöm és szeretem!

Csak itt érzem, csak itt látom
Igazán,
Hogy erőben, komolyságban
Nincsen párod e világon, szép hazám!

Archimédes csak egy pontot
Keresett,
Hogy kilökje őt utjáról
Glóbusunkat, ezt a roppant kereket.

Én azt mondom: ha valaha
Ugy lenne,
Hogy idegen áramlástól
A magyar föld valahogy kizökkenne:

Ez a város visszaadná
Támaszát,
S ez az egy pont megmentené
És magyarrá, nagygyá tenné a hazát!
Debreczen 1899, május 8.

Ábrányi Emil

Ezt a gyönyörű verset ma kaptuk a városunkban időző nagy poetától. Minden sorátból érezzük az igazi lelkesülés és szeretet hevet melyet a lemagyarabb város iránt táplál valóban kedvesebb és tartósabb emlékeket a város a kora alig nyújthatott volna Debreczennek, mely az Ábrányi-párt hasonló szeretettel vette körül. Debreczenben bizonyára olyan emlékezetes fog lenni az Ábrányi-né W e i n Margit hatalmas énekművészete, mint a milyen ismert és megbecsült az Ábrányi Emil költői tehetsége, melynek igazán értékes alkotása ez a szép költemény.

Fekete Május.

Ez igazán nem szép a Májustól. Mennyi dicseretet zengtünk el már róla. Ráfogtuk, hogy ő a fény, az illat, a szerelem s poézis hónapja. S mi igaz ezekből a ragyogó tulajdonságokból? A mit nem is vártunk: hideg, őszi eső és csunya sár.

Már a hónapokban is csalódunk. Ha a világfajdalmas hangok illenének a mi századvégi gondolkodásunkhoz, ez a májusi ősz elmondhatná velünk a régi panaszt: megváltozott már minden...

... A nagytemplom mögötti kert-

ben egy pár orgona-bokor viritott. Rakva volt virággal, illatos, kábító orgona-virággal.

Tegnap még nyílt, ma már a sárba hult mindenik kicsi, illatos kelyhe.

Pedig de másképen számítottunk. Az orgona-virág, ez a szerelem sejtő, édes illat körül szállós, elkábit bennünket. Azután nyílik az akác. Az akácvirág a szerelem hónapjának igazi virága. Elbódít, megejt, szeretni készlet vertkergető, fojtó illata s egy édes illat-mámor, egy boldog szerelmi álmom lesz ez a szép ragyogó, fényes, poétikus Május...

... Az ablakon kopog az eső-csepp...

Május? ... Fény? ... Illat? ... Szerelem? ... Hol maradtok? ... Sár, csunya sár van, fekete, hideg, őült, seccionista lett a május.

Vajjon nyílni fog az akácfavirág? ... Vajjon már a hónapok is megcsalnak bennünket? ...

Igazán, nem szép a májustól, hogy így becsapott. Mikor mennyi verset írtunk róla.

(a.)

* **Közigazgatási bizottsági ülés.** Hadüvámegye közigazgatási bizottsága ma d. e. gróf D e g e n f e l d József főispán elnöklété alatt ülést tartott. Az ülésen a szakreferensek tették meg jelentéseiket a megye áprilisi havi állapotáról.

* **Debreczeniek a Bessenyei szobor leleplezésén.** Debreczen városát a Bessenyei szobor leleplezési ünnepélyén Komlóssy Arthur főjegyző, Vecsey Imre tanácsnok képviselik. Széll Farkas a család képviselőjében lesz jelen s mond beszédet. A Csokonay Kör Kulcsár Endre és dr. Gulyas István r. tagokkal is képviselteti magát. A debreczeni ref. főgymnásium önképzőköre szép babér-koszorút helyez a szoborra, melyet egyik főgymn. tanár visz át Nyiregyházára.

* **Mentő-szekrény a rendőrségi központon.** A kerületi orvosok a tanácshoz intézett legutóbbi beadványukban több — a körégeszségügyet előmozdító — ujitást kértek. Többek közt egy mentőszekrény beszerzését sürgették. Sérüléseknél, öngyilkosságoknál ugyanis sokszor előfordult, hogy az orvosnak minden műszere ott volt, csak az az egy nem a mire ép szükség volt. Így be kellett várni azt, míg a beteget a közkórházba szállítják. Az orvosok kérelmének helytadott a városi tanács, legközelebbi ülésén elhatározta egy mentőszekrény beszerzését. A szekrény melyet ma helyeztek el a központi rendőrségen, gymormosó készüléktől kezdve az utolsó ollóig es tüig fel van szerelve. Szerencsétlenségénél vagy öngyilkosságnál rögtön a helyszínére viszik, hol az orvosnak minden szükséges műszer rendelkezésére áll. A szekrénynek egy-egy kulcsa a kerületi orvosoknál van, egy pedig a rendőrségi központon az ügyeletes biztos kezében. Ez az ujitás mindenesetre haladást jelent, s a városi tanács előre látását dicséri.

* **Matinée a Zenedében.** Sikerkült matinéet rendezett tegnap délelőtt a zenede igazgatósága. — A program minden pontja kivívta a szép számú közönségnek méltó elismerését, mely mindannyiszor zajos tapsokból adott annak kifejezést. Nagyon tetszett az első pont, melyben Holst Seguidilláját adtak ügyesen két zongorán elő: Hirschfeld Erzsé, Maier

Palma, Péntek Margit és Rickl Margit, míg többen castagnetten, trianlen és tambourinon kísérték. S z e l e Miklós ügyes zongorajátéka után L a k a t o s Gizella játszotta el Mozart F. dur Ábrándját. Két nagyreményű gyerek lépett azután a podiumra: L u k á c s Elek és D a r v a s György játszották el igen szépen es meglepően Daucsa 3 kis szimfoniáját. Zongorán T é r e i Vilma kísérte ügyesen. Szép volt ugy P a p p Lénárt, mint W i n k l e r Lujza zongorajátéka is. Majd a női énekkar énekelt azután összhanggal Jóna Kálmán zongorakísérete mellett. Számos tapsot aratott H e g e d ü s Margit zongorajátéka, melyet legjobban azzal dicsérhetünk meg, ha azt mondjuk, hogy játékaival kiérdemelte a sok tapsot, a melylyel a közönség jutalmazta. — Ügyesen és finoman játszott F r i e d Gizella, darabját sok érzéssel adta elő, különösen szépen emelve ki a piano részleteket. Szintén számos tapsot érdemelt. Fénypontja volt a hangversenynek egy kis gyerekeknek, Veszprém Andornak kitűnő hegedűjátéka. Igazán meglepő volt, hogy milyen bátorsággal lépett a kis gyerek a podiumra és adta elő k o t t a n é l k ü l majdnem egy negyed óráig tartó meglehetősen nehéz darabját. Meltó volt hozzá T é r e i Emma zongorakísérete. Kiváló technikával adta elő nehéz darabját M a r k u s Irén. Ügyes színezése és nagy gyakoroltságra valló, finom játéka egészen meglepte a közönséget és kiérdemelte annak zajos tetszését s többször megújuló tapsait. Látszott, hogy darabját átérzte és annak összes zenei szépséget érvényre emelte. Tetszetek a Szatmári Erzsébet és Péntek Gizella által zongorán ügyesen előadott magyar táncdarabok is. (g. s.)

* **Uj rendezett tanácsu város.** Zemplén megye alispánja átiratban értesítette Debreczen város törvényhatóságát, hogy Satorajja-Ujhely, mely ezideig nagyközség volt, a rendezett tanácsu városok sorában emeltetett.

* **Egy beteg — a ki lop.** S z a b ó Gyula tapió-szelei borbélylegényt hosszabb időn át ápoltak a közkórházban. Az apolást azzal halálta meg, hogy egy szép reggel, ugy 4—2 óra között a kapufélfától sem véve búcsut, megugrott. Ez még nem volna olyan nagy baj. De az a körülmény, hogy szokása alkalmával B e r é n y i András bőszőrményi nyomdász segéd kórházi ápolt ruháit is magával vitte, a rendőrség figyelmét is felkeltette. Természetes, hogy körözni kezdtek. Mivel azonban sem Debreczen környékén, sem Tapió Szelén nem tartózkodik, a főkapitány a »Rendőri Közlöny« utján fogja országosan köröztetni.

* **Nemeczkzy Mari históriája.** Jó családból származott feltűnő szép 19 éves leány N e m e c z k y Mari, a kiről itt szó van. Akkor vesztette el az anyját, a mikor legtöbb szüksége lett volna reá. Apja nem törődött vele semmit — természetes dolog, hogy sülyednie kellett fokról-tokra. Udvarlója akad elég. Pazarul osztogatta kegyeit, vidáman élt a jelennek. Egyszer aztán beállott az erkölcsi csőd. A 19 éves fiatal leány után már nem futottak a gavallérok, ra sem nézett senki. Mit volt mit teennie — lopott, Kisvárdán szobaleány lett és ott gazdájának ezüstneműit tüntette el. Azután egy szabolcsmegyei faluban próbált szerencsét. Döghére ment — s a jó falusiakat ruul becsapta. Szállásadójának pedig fizetés fejében egy kis gyermeket hagyott hátra, kivel Döghen ajándékozta meg a sors. Nyiregyházán is járt — de itt már nem sikerült semmiféle manipulációja — sőt a rendőrséggel jött összeütközésbe. Egy szerencsés oldalfordulattal megugrott ugyan a hatóság elől, de valószínűleg csak rövid időre, mert a 19 éves bücsös leányt országosan körözik.

* Telefon a kerületi orvosoknak.

A városi tanács legutóbbi intézkedésével egy régóta érzett hiányt szüntetett meg. A város kerületi orvosainak lakására ugyanis bevezette a telefont. Gyakran előfordult, hogy a kerületi orvosokra éjjel volt szükség. A rendőr késő éjjel nem tudott az illető orvoshoz jutni, kénytelen volt más — nem városi orvos segítségét kérni. A telefon bevezetésével minden akadály megszűnt a rendőrségi központ ügyeletes biztosára a nap bármely szakában érkekezhetik azzal a ker. orvossal, akire éppen szükség van.

* Az új kereskedelmi csarnok.

A kereskedelmi csarnok, mely a jövő hó 1-jén fog átadni rendeltetési céljának, a legfényesebb modern berendezést fogja kapni. A csarnok díszes és izléses berendezése Flaschuer György kárpitosnak valóban dicsőségére valik, általában mindenki dicsérettel beszél róla, a kinek alkalma volt megtekinteni.

* Az első majális.

Szombaton este tartotta meg a kereskedelmi akadémia ifjusága majálisát a Dobos pavillonban. A mulatságon városunk legintelligensebb családjai voltak jelen a rendezőség valóban meg lehet elégedve a sikerrel, a mely áldozatkészségét és buzgó fáradozását koronázta. Valóban hű képét adta a majális a tavasznak, a természet derűs színt öltött, a tánczó párok arcán a legüdebb tavasz, úgy, hogy még az öregek, még a tanár urak is jókedvet kaptak és segítettek az ifjaknak a táncolásban. A jókedv olyan nagy volt, hogy reggel 4 óráig senki sem ment el a tánczók közül, akkor kezdett a vidám társaság szétoszlani.

* Versek.

Ez alatt a cím alatt ad ki egy költemény kötetet Ady Endre, az ismert fiatal poéta, lapunk belmunkatársa. A kötet már sajtó alatt van s még e hónapban meg fog jelenni. Előszót a kötethez Ábrányi Emil, a kiváló költő fog írni.

* Nyomtalanul eltűnt.

A folyó év márczius 21-én Kovács Ferencné szül. Makai Julianna, a kőszegi városi karmester felesége Kószegről, lakóhelyéről Budapestre utazott, hogy ott rokonait meglátogassa, innen tovább akart utazni Debreczenbe nővéréhez. A nevezett nő férje most arról értesít bennünket, hogy felesége attól a naptól fogva nyomtalanul eltűnt, és pedig a fővárosban. Hogy a keleti pályaudvarba megérkezett s ott a vonatról leszált, azt kiderítette a rendőrség, hogy a pályaudvarból való távozása után hová lett? azt még csak nem is sejtik. Kovácsné nyugodt, boldog családi életet élt férjével, van egy kis fiuk is, a kit az asszony is a legfőbb szeretettel, a családi tűzhely hűtlen elhagyására tehát gondolni sem lehet. — A férjnek az a meggyőződése, hogy feleségét valami szerencsétlenség érthette és ezért lapunk útján kéri mindazokat, — a kik felesége felől valamit tudnak, hogy őrülten értesítsék.

* Verekedés.

Alig mulik el nap, hogy a Hatvan-utcai Spira-féle korcsma előtt a jó kuncsaftok valami szenzációt ne rögtönözzenek. Tegnap délelőtt is nagy csődület támadt Nagy András és Szilágyi Károly körül. Ugyanis a mint Nagy András kilépett a kocsmából, Szilágyi egy vastag bottal ötször úgy a fejére és hátára vágott Nagy Andrásnak, hogy az végig vágódott a földön s aztán kerekét oldott, még mielőtt a rendőr odaérkezett volna.

* Betörés kísérlet egy boltba.

H. bőszőrményi levelezőnk írja: Mátyás Károly helybeli rőfös s divataru kereskedésébe a múlt heteken nagy mennyiségű tavaszi és nyári czikkék érkeztek az évadra, amiket Mátyás K. személyesen vásárolt a budapesti és bécsi gyárakban. Gazdag raktáron a közönség minden izlésének megfelelő árba van Mátyásnak a ref. közp. fiúiskola alatt levő boltjában felhalmozva, ezt megszagolhatta néhány jómadár, mert a múlt éjjelek egyikén, a mikor a »Központi kávéházból« ket uri ember hazafelé vonult, a Mátyás boltja felől neszt hallottak. — Arra felé vették útjukat, akkor látták, hogy az ajtókat kezdik fészegetni s a boltba betörni akarnak, az ur emberek közlekedésére a tettesek megugrottak a nélkül, hogy valami eredményt érthetnek volna el.

* A póttartalékosok fegyvergyakorlatok.

A közös hadügyminiszter elrendelte, hogy a hadtest és a hadosztály tüzerezredek létszámát, ha elegendő számú tartósan szabadságolt legénység nem áll a csapatparancsnokságok rendelkezésére, fegyvergyakorlatokra kötelezett póttartalékosokkal egészítsék ki. A békeidőszámba kiegészítésére behívott póttartalékosokat 28 napi fegyvergyakorlatokra vonják be. A békeidőszámba ily módon való kiegészítése a nagygyakorlatok megkezdésével véget ér.

* Félbemaradt kitüntetések.

Tagadhatatlan, hogy néhai miniszterelnök, báró Bánffy ur nagy tisztelettel és érdeklődéssel volt a biztosításiügy bajnokai irányában. Ő alatta lett a legtöbb igazgató nemes ember. kir. tanácsos stb. s nem Bánffy mulott, hogy a végóráiban felterjesztett egy darab báró és egy darab kir. tanácsosnak nem nyert legfelsőbb jóváhagyást. — Most hogy az új kormány lassankint kilábbol a rengeteg sok deputációból, programmból, a restanciák fenekén ráakadtak erre a 2 kitüntetésre is s a jövő heti minisztertanácsban eldőlt, hogy a 2478 kir. tanácsos számát kell-e szaporítani.

* A bátor cigány.

H. bőszőrményi tudósítónk írja: Nagy idai őseivel merően ellenkező természettel bir Faraó ivadékainak városunkban élő és sarmunkával foglalkozó dédudója: Balogh József, a ki összeveszett vályogvetés közben egy másik moréval. — A veszekedés balul ütött ki Balogra, mert ellenfele a fejét bottal borzasztóan összeverte. — Mikor egy uri ember a panaszkodó Balogtól kérdezte: Miért hagytad magad megütni, miért nem szaladtál el? erre Faraó bátor ivadéka kevéyen s merészen válaszolta: „Nem szoktam elszaladni a veszély elől.” — Balogh József e nyilatkozatára nagy idai ősei bizonyára megfordultak sirjaikban.

* Asztaltársasági közgyűlés.

A »Bikur Cholim« debreczeni betegsegélyző egyesület javára alakított asztaltársaság f. hó 9-án tartotta a »Cambrinus« című sörcsarnokban tisztújító közgyűlését. A választás eredménye: Diszelnök: Rosenberg József, elnök Csengeri Imre, alelnök Rosenberg Simon, pénztáros Schwarz Ármán, ellenőr Weisz Mátyás titkár, Vági Mihály. Már a választás alkalmával is sokan adakoztak a jótékony célra.

* Tornaverseny.

A Debreczeni Tornaegylet Péterfia utcai helyiségében szép számú intelligens közönség jelenlétében folyt le az általunk is előre jelzett háziverseny. A jelenlevők élénk érdeklődéssel nezték egy nagy praecisitással előadott rendező akciókat, mint a csapat és versenytornázást, s igen gyakran zugett fel a taps. — Általában örömmel jelezzük, hogy Tóth Mihály tornaegyleti tanárnál jó kezekben van letéve az egyesület vezetése s a sportnak az az ága városunkban magas színvonalon áll. A versenybírószág a következőleg alakult meg: Elnök: dr. Kenéz Gyula; — tagok: Dobóczky Sándor, Vecsey Imre, ifj. Gyürky Sándor, dr. Lang Sándor, és Potomcsák Ignác. Az egyes versenyek eredménye nemcsak kielégítő, hanem határozottan meglepő volt. Huszonhat versenyző közül a következők nyertek érmet Magas ugrásban. I. Demkő Sándor joghallgató (170 czm.) II. Jankovich Jenő joghallgató (165 czm.)

Sulydobásban. I. Kovács Gyula joghallgató (9.55 méter), II. Demkő Sándor (9.40 méter.) Kötélmászásban I. Bokor Sándor hittanhallgató, II. Polgar Dániel joghallgató, Távol ugrásban. I. Puky Pál jogh. (5.20 m.) II. Gödényi Zoltán jogh (5.05 m.) Versenyek után igen ügyes labdajáték következett, melynek befejezésével az érmeket osztották ki a közönség éljenzése mellett, még pedig az elsőnek ezüst, a másodiknak bronz ermet. Szünetek közben a »Fiskolai zenekar« játszott Pasztor Gyula karmester vezetésével.

* Törvényszéki végtárgyalások.

1899. máj. hó 8-án, hétfőn: Grósz Dezső ellen család bűntettéért, Zemplényi Mihály és neje ellen hatóság elleni erőszak; máj. hó 10-én: Kovács Ákos ellen lopásbűntette, Sóvágó István s társai ellen lopásbűntette; máj. hó 12-én, pénteken: Vincze Péter ellen lopásbűntette, Fodor Sára ellen sikkasztás vétsége, B. Nagy János ellen lopás bűntette, Boros János s társai ellen lopás bűntette és Tatai János ellen összbűntetés miatt. Ugyanaznap ítélethirdetések.

* Díjlövészet.

1899. Máj. 7-én tartott lövészet eredménye. Djat nyertek: Legjobb mélylövessel Baum Miksa 4 koronát. Legjobb kör-lövessel Molnar Ferencz 2 koronát.

A Corsó kávéházban ma este Magyar Testvérek zenekara által zeneestély tartatik.

Levelek.

Bessenyei György emléke.

Nyiregyháza város holnap ünnepet ül. Szabolcs vármegye e városban emléket emelt nemzeti és irodalmi megújulásunk első bajnoka, Bessenyei György emlékezetének megörökítésére.

Joggal foglalta le magának ezt a dicsőséget Szabolcs vármegye, mert Bessenyei az ő szülőföldje volt s innen, a Tiszának szabolcsi partjáról indult ki nagyszerű pályájának megfutasára. mint az ősi nagybessenyei Bessenyei nemes család sarja, melynek elei már a XV. században birtokosok voltak Szabolcsban.

A szobor, mely a lángelkű férfi emléket megörökíteni van hivatva, Kallós Ede műve. — A vármegye ház előtti kis parkban állítottak fel barokk stílusú talapzaton.

A kemény mészkőből faragott 3 méter magas talapzat első oldalán aranyozott feliratban tündököl a »Bessenyei György« név, míg hátsó oldalán »Emelte Szabolcs vármegye« olvasható.

Bessenyei György alakját Mária Terézia korabeli testőr ruhában mintazta Kallós, a mint gondolataiban elmerülve áll kisse előre hajló mozdulatban. A történelmi hitelességű képek alapján készült szobor hű mása a dailias testőrtisztnek s elgondolkozó komoly arcához igen jól illik a czopfos paróka, hanyagul alácsüngő kardja és tarsolya elárulja, hogy itt a haza sorsán tündöző honi áll előttünk, nem a katona.

A műveszi érzékkel alkotott szobor jelesebb nyilvános szobraink számát gyarapítja. Erős rivalisa volt s talán még megkapóbb Tóth Andras műve, de a bizottság végre Kallósnak ítélte oda a diadalt.

Különben a Bessenyei Györgyöt ábrázoló szobron határozottan szembevetünk Kallós szép haladása s tőle még több nagyobb szabású alkotást várunk a jövőben is.

Nyiregyháza városa büszke lesz Bessenyei szobrára, mely különben a magyar szellem és kultúra fokozatos haladását, diadalát hirdeti.

Mit tárgyal a megye?

— Hajdúvármegye május 15-ki közgyűlésének tárgyai. —

Alispáni jelenés a vármegye 1898 évi állapotáról.

Alispáni időszaki jelentés.

Az országos törvénytar szerkesztősége.

Az 1899 év négy első hónapjában viselendő köztérhekről és fedezendő állam kiadásokról szóló 1896 évi I-só.

Az 1899. évi VI. t. cz. 14. valamint az 1890 évi V. törvényzikk 3 §-a rendelkezésének, illetőleg a közös hadsereg és hadi tengerészet valamint a honvédség számára megalapított ujonczjutalék mennyiségének 1899. év végéig való fenntartása tárgyában alkotott II-k.

Az 1899. évben kiállítandó ujonczok megajánlásáról szóló 1899 évi III-ik.

Az 1898. évi I. es. XV. törv. ayzikkék némely intézkedési hatályának fentartásáról szóló IV-ik.

A Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmát országok között létrejött pénzügyi egyezmény beczikkelyezéséről szóló 1899. évi XL. t. cz. határozatának érvényben tartásáról szóló 1899. évi V-ik.

A magyarországi városok és községek fogyasztási adó természetű jövedelmeinek ideiglenes rendezéséről szóló 1899. évi VI-ik.

A székes fővárosi Margit hidnak a Margit-szigettel való összekötéséről szóló 1899. évi VII-ik.

Az 1899. évi állami költségvetésről szóló VIII-ik törvényzikkéket megküldi.

Szél Kálmán m. kir. miniszterelnök ur Ö nagyméltóságának 2844/M. E. I. számú értesítő leirata miniszterelnökké történt kinevezetéséről s a m. kir. kormány miként lett megalkításáról.

Hegedüs Sándor magy. kir. keresked. leányügyi miniszter ur, tar. zájának elfoglalása alkalmából a reá várakozó fontos és közérdekű feladatok megvalósítására irányuló törekvésiben a törvényhatóság támogatását kéri.

Perczel Dezső m. kir. volt belügyminiszter urnak miniszteri állása elhagyása alkalmából a törvényhatósághoz intézett bucsuzó irata.

A nagymélt. m. kir. Földművelésügyi miniszter urnak 30319/11—1. 899. sz. alatt kelt leirata, melylyel az 1894. évi XIII. t. cz. 26. §-a értelmében megállapítani rendeli azon sorrendet és éveket, melyekben a községek a szükségelt apa lovakat beszerezni tartoznak.

Ugyanannak leirata, a mely mellett a faiskolákról alkotott vármegyei szabályrendelet atdolgolás végett visszaadatik.

A nagymélt. m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnak leirata a vármegye 1899—1900 évre szóló közuti költség előirányzata tárgyában.

A nagymélt. m. kir. kereskedelemügyi miniszter urnak 28687/I. számú körrendelete a vármegye által, valamint a vármegye területén levő városok és községek által esetleg gyakorolt vámszedésekből eredő bevételekről és kiadásokról vezetett számadások mikénti elbírálása ügyében,

A nagymélt. m. kir. Belügyminiszter ur 37607/II. számú körrendeletében a Magyarországi vármegyei és városi monographiáját szerkesztő vállalatot a törvényhatóság figyelmébe ajánlta.

Ugyanannak 40617/V. b. szám alatt kelt körrendelete az esküdt bíróságokról szóló 1897. évi XXXIII. t. cz. 14. és 15 §-ai értelmében alakítandó bizottságba 4 bizalmi ferfu megválasztása iránt.

A vármegye házipénztárának 1898. évről szóló okmányolt számadása az állandó választmány vonatkozó javaslatával.

A vármegyei utépitészeti pénztár okmányolt számadása a mult 1898. évről, az állandó választmány javaslatával.

A vármegyei számonkerőszék f. évi május hó 3-ik napján tartott üléséről felvett jegyzőkönyv bemutatatik.

A közigazgatási bizottság értesítései a f.

évi február, mártius és ápril bavi ülésen meg nem jelent tagokról.

Alispáni bejelentés arról, hogy az elhalt Szekeres János virilis bizottsági tag helyére ifj. Csohány Ferencz h.-nánási lakos birtokos, a virilis bizottsági tagságáról lemondott Molnár Endre helyett pedig Zsigmond Sándor urakaf hívta be.

Ugyanannak jelenése arról, hogy a polgármesterek, és főszolgabírók 1898. évi pénzkézeltése megvizsgálatott s számadóknak a felmántvény megadato t.

— Folyt. köv. —

Színház.

»Angot, a kofák leánya.«

Ábranyiné, a mi kedves vendégművésznőnk talán még alig gagyogott, mikor Lecocque mester ezt a világhírű operettjét megszerezte. De ha a maestro a szombati debreczeni előadást végig hallgatja, bizonyára azt mondta volna: »Eppen ilyennek képzeltem én az én kedves Clariettemet.«

De hát hogy is történt az, hogy egy elsőrangú magyar operatársnő az operette pajzán Muzsájának papnője lett, ha csak egy estére is? Hát csak egy szerencsés véletlen folytán. Az operaházban ezt a darabot jó-tékonyzélra párszor adtak, Clarietett Ábranyiné játszotta s most, hogy »Hunyadi László« jól ismert okok nem kívánatosá tették a közönség előtt: az operaház elsőrangú művésznője, ez a keresetlen s éppen azért elragadó as-zony, megtette azt, hogy eljátszott nekünk egy hivatása körén teljesen kívül álló operett szerepet.

S hogyan játszotta el? Maga volt a kedvesség, a könnyedség. Játéka gyönyörű, éneke behízalóbb, mint eddig bármikor. Olyan jól esett annyj nélkülözés után valódi koloratúrát, brilláns enektudást, pártat ritkító iskolát élvezni. A vendégművésznő egy szép csokrot, temerdeket tapsot és kihívást kapott. De ezzel a debreczeni közönség tartozására csak részletelőlesztést csinált.

Mellelte Kállai Lujza volt az est másik hősnője Lange szerepében. — Nálam fiatalabb kritikus azt irhatná róla, hogy »ész-bontóan szep volt.« Szerintem nincs szüksége a hatás oly külső eszközeire, minőket »A kis alamusziban« s fokozott mértékben ezuttal produkált. Az ő művészte eddig is előkelő színvonalon állt, maradjon meg annál, aki volt, ami kedves F. Kállai Lujzaoknak. Maradjon hü önmagához és a debreczeni színpad hagyományaihoz. Éneke s játéka egyébirant pompás volt. Az est fénypontját Ábranyiné és F. Kállai L. gyönyörű ketőse képezte.

Kitűnően játszottak: Rubos, mint Pompinet fodrasz, Sziklai, mint Larivaudiere; nagy sikert aratott ifj. Szathmáry Trenice arszlán szerepében. Minden szava, minden mozdulata bevezetett volt a maga nemében s arczalakítása pompás. Öszintén örültünk az idősb Szathmáryért is az ifjabb Szathmáry tegnapi sikerének. Karacs, mint Ange Pitou legalább részben helyrehozta a »Bajazzók«-ban ütött csorbát.

A többi magán szereplő és karok teljes erővel igyekeztek az előadás színvonalához alkalmazkodni, a mi valóban sikerült is.

»A Gyurkovics-leányok.«

leszállított helyárrakkal a vasárnap délutáni közönség deliciaja volt. A színház zsu-folási megtelet. Az előadó személyzetben az a változás történt, hogy Gyurkovics mamát Kiss Irén helyett F. Csigházynek kellett volna játszani s végre is Fái Flóra ugrott bele, de ez a vállalkozás sem neki, sem a darabnak nem vált javára. Köszönet illeti azért, hogy így lehetővé tette a Gyurkovics leányok újabb szereplését.

Tóth Elek is új alak volt, Odry helyett játszotta Sándorffy-t és pedig nemcsak törekvéssel, hanem sikerrel is. Hisszük, hogy a nyári szezon kedvelt egyéniséggé neveli ki ez

az ambiciózus, derék színészt. A kiejtésére nem azt mondom, hogy szokják le róla, hanem hogy szokják rá a közönség, mert — úgy látszik — ez oly egyéni sajáttság, hogy más-ként nem igen lehet rajta segíteni.

Tónit az elávozott Csáky helyett Makrai játszotta. Hát ez a legjobb akarat mellett sem fontos ténykörülmeny.

A többi szereplők a régi kitűnők voltak. A vasárnap délutáni jellegét — hála az égnek — ez uttal csak az örízte meg, hogy két üveg valóságos pezsgő helyett csak egyet fogyasztottak el a negyedik felvonásban, a mi éppen arányban áll a felére leszállított hely-árrakkal.

»Gyimesi vadvirág.«

Vasárnap este a régi jó előadásban került színre. A változások az új szervezkedés természetes következményei. Így magyarazható meg, hogy Csura harangzó szerepét id. Szathmáry helyett Püspöki játszotta.

— a. — a.

CSARNOK

A kosár.

— Novella —

Irta: **Lobedncz.**

németből ford. B. B.

Az »Északi-tenger«-ben, Schleswig nyugoti partjainál tudvalevőleg számtalan sziget és »hallig« tekszik. — Szigetek a nagyobb, a száraztól külön álló s mindenfelől tengertől öörnyezett földterületek, miket mesterséges töltésekkel vedenek meg, a zajgó, mindent elnyelssel tenyegető hullamoktól. »Hallig«-ok azok a kisebb szigetek, a melyeket ily gátak nem köritenek s ezeket aztán — ha erős nyugati szél fu, egész a »Werft«-ekig, vagy is azon fődhányasokig, melyekre a lakosok házaikat építik — elborítja a tenger sós vize.

Husz vagy harmincz evvel ezelőtt a halligok egyiken egy szegény hajós lakott, ki mint revesz működött szülő halligja — Hooge — s a szemben, mintegy mértföldnyi tavolban fekvő Pellworm sziget közt.

Ha valaki Hooge-ból Pellvorm-ba akarta magát szállítani, egyszerűen szalmacsutakat kötött egy karóra, azt fellalítja a töltésen s ez az alnémet nyelven »de Schau«-nak — latónak — nevezett táviró teljesen elég volt a mi révészünk Broder Brodersen figyelmeztetésére, mert mihelyt ezt a jelt meglátta, rögtön megindult csolnakával.

A ki Brodert ismerte, mindenki becsülte, talpig derek, becsületes jelleme miatt. Egész kincseket rá lehetett bizoni, hogy a szigetrői a halligra szállítsa, — bizonyára gy fillért sem idegenített volna el belőle — sőt viharban inkább életét adozta volna föl, semmint valamit kivessen hajójából a rábizott dolgok közül, s ha netán a tenger vize kárt tett szállítmányaiban, vigasztalhatatlan volt, álmatlanul »jeket« töltött, sőt éppen buskomorságba esett. Egyébirant erre mindig hajandó volt s e hajlam, — ha úgy akarjuk nevezni — csak fokozódott midőn nejét rövid — végül örületbe átsapó betegség után elragadta a halál s egyedül hagyta gyermekével az akkor tízéves Leny-vel.

Mindig azon tündődött, vajjon mit vétethett, mert a jó Isten ok nélkül nem mert volna rá ily kemény csapást. Most tehát még csak fokozta lelkiismeretességét s nem volt egy nyugodt órája, ha azt vélte, hogy valamit megévesztett, s még az emberek barátságos biztatása sem vigasztalta meg... pedig őt mindenki szerette.

Amint maga mondá, leánykája Leny volt minden öröme — e földön, mióta felesége a földben nyugodott.

Leny bájos kis gyermek volt, finom vonásokkal, világoskék nefejeitszemekkel, sőtét-szőke hajjal, termete rendkívül könnyed, hajlékony, keze-lába fölőtte csinos. De szerencsére maga mindezt nem tudta, mert a hiúság

egyetlen szikrája sem talált utat ártatlan lel ebe.

Igy észre sem vette, hogy lassanként elismert kegyencze lön mindazoknak, kiknek alkalmuk volt vele érintkezni. Gyakran ült a kormányon, ha atyjával a szigetről a halligra, vagy innen-oda vitorlázott s oly bizton és bátran tudta kormányozni nehéz hajóját, akár egy régi kiszolgált tengerész.

Bárminő vig kedélyű volt is különben, ily alkalommal rendesen komoly es meggondolt maradt. Nem egy utas nézett ilyenkor kek szeméibe s igyekezett figyelmét magára vonni . . . de hiába! . . . neki is miként atyjának mindeneknél több vót — a kötelesség.

Minthogy csolnakukban művelt emberekkel is érintkeztek, ennek tulajdoni ható, hogy a különben is tanulékony s tehetséges leányka jobb modort sajátított el s választékosabb kifejezésekkel beszélt.

Ha ezt aztán tapasztalták az utasok s pedig nem kis bámulatukra gyakran sugta egyik a másik fülebe :

— Ez a Leny sajtóságos gyermek . . . vidám, és komoly, amint éppen lennie kell; okos, megfontolt s mégis láthatólag igénytelen, artatlan. Kár, hogy csak egy szegény, komor-kedélyű revész leánya s valószínűleg sohasem hagyja el ezt a félreeső tanyát.

Az asszonyok és hölgyek azonban nem ritkán kedvezőlenebbül nyilatkoztak róla s úgy találták, hogy leánynak tulajdonos is fiús; amellet ily koru és állású gyermekhez nem illik az a bizonyos tekintetben önértékes, sőt büszke modor.

Egyszer meg is hallott ily nyilatkozatot s könyvek lopódzák szeméibe. Azon hölgynek férje, ki őt így megsérté, engesztelésül pénzt akart kezébe nyomni: de ő büszkén visszautasítva így szólt :

— Adja inkább nevének, ki nagyon szegény lehet, ha még egy szegény leányról is így beszél.

Ezt a történetet természetesen mindenütt elbeszélgették, sőt azt is tudni akarták, hogy emiatt, férj és nő között heves jelenet folyt le, mig végre válasra került a dolog.

Sokan roszalták Leny nyilatkozatát, minek folytán szegény Brodrsen még nagyobb buskomorságba esett.

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

Szükséges-e a réteket trágyázni ?

A mióta a takarmány-félék termesztése a szántóföldön nagyobb arányokat öltött, a rét valósággal mostoha gyermekké lett a g zdának; elvesztették a rétek azon jelentőséget, melylyel a répi időkben bírtak s be-következett az u. n. rétnélküli gazdálkodás korszaka. Hogy helyesen van-e ez így, vagy helytelenül, azt nem szükséges sokáig kutatnunk, mert hazai gazdaságunknak számos példája tesz bizonyosságot arról a káros következményekről, melyek a rét feltörésének következményei. A rabogazdálkodás legeklatansabb esetei tárulnak szemünk elé igen sok vidéken és főkép azért, mert a szálás takarmányneműek mikénti termetéséhez szükséges szakismeretet azok eltartásánál figyelembe veendő szabályok tudását a legtöbb gazda nélkülözi. Nem ritkán találkozunk aztán oly gazdákkal, kik belátván ezen állapotnak tartáhatatlanságát, újból azon gondolkoznak, hogy nem volna-e érdemes a rétekek előbbi je-

lentségét visszaadni, illetve rétterületeket mesterségesen létesíteni, annál is inkább, mert a gazdaságban akármennyi oly területet találunk, mely mint szántóföld nagyon kétséges termést ad, ellenben mint rét biztosan jövedelmező. Azok, kik imigy gondolkoznak, bizonyára helyesen gondolkoznak s ez okból nem is ajántható eléggé ferveknek megvalósítása. Van azonban egy dolog, melyet a rétek barátjainak figyelmébe kell ajánlanunk, s ez az, hogy ha már létesítenek ily új rétet, vagy birtokában vannak már régibb rétterületeknek, ne mulasszák el azoknak trágyázását, mert csak ekkor teljesül ama révi mondásnak az igazsága, hogy : » a rét a szántóföld anyja. »

Jól tudjuk, hogy a réti növényzet ép oly előlány, mint akármelyik más növény s hogy ebből kifolyólag a rét épen úgy megkívánja a talaj tápanyag gazdagságát, mint bármely más föld.

Ha tekintetbe vesszük ezen kívül azon körülményt, hogy legtöbb helyen a réti növényzet tenyészideje alatt nem részesül oly művelésben, mint a szántóföldi növényzet, úgy még indokoltabbá lesz a rétek trágyázása.

Mint legtermészetesebb trágyát : a folyami iszapot ajánlhatjuk, a melyek kihasználása nem tételezi fel okvetlenül a költséges műépitményeket; ez okból azon gazdaság, mely ily folyami iszappal eláraszthatja rétterületét, nagyon helyesen cselekszik, ha azt fel is használja.

A folyami iszapon kívül igen jó rétrágyát ad az u. n. komposzt vagy keveréktrágya, mely minden rendes gazdaságban kell, hogy nagy mennyiségben álljon rendelkezésre; — de még jobb szolgálatot tesz ennél a műtrágyák azon neme, mely foszforsavban és kálban bővelkedik. Különösen a kálitrágyáknak tulajdoníthatunk nagy jelentőséget, mert ezek úgy a mennyiség, mint minőségre kedvező hatást eredményeznek.

Budapesti gabonatözsde.

Május 2.

készaruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilo	Ar 100 klg.		kilo	100 kilogramm ára	
		frttól	frtig		frttól	frtig
Bánsági	ó	76	9.05 — 9.15	80	09.50 — 09.65	
"	"	77	9.20 — 9.25	81	09.00 — 09.00	
"	"	78	9.25 — 9.35	82	— — — —	
Tiszavidéki	ó	79	9.40 — 9.50	—	9.35 — 9.65	
"	"	76	8.55 — 9.05	80	— — 00.00	
"	"	77	9.10 — 9.20	81	00.00 — 00.00	
Testvidéki	ó	78	9.10 — 09.20	82	9.45 — 10.55	
"	"	79	9.20 — 9.30	—	— — — — 00	
"	"	79	9.30 — 9.40	80	— — — —	
Fehérmegyei	ó	76	8.90 — 9. —	81	9.45 — 9.55	
"	"	78	9.05 — 9.10	82	— — — —	
"	"	79	9.15 — 9.25	—	— — — —	
Bácskai	ó	76	9. — 9.10	80	— — — —	
"	"	7	9.15 — 9.25	81	00 — 00 —	
"	"	8	— — — —	82	0000 — 00 —	
Észak magyar	"	75	— — — —	80	— — — —	
"	"	79	— — — —	81	— — — —	

	Min. hekt.-ben	Ar kilógramm
1. oszt. elsőrendű új	70—72	7.20 7.35
" másodikrendű "	—	7.05 7.20
Árpa takarmánynak "	60—62	6.15 6.35
" égetni való —	62—64	5.80 6.10
" serfőzdei —	64—66	6.60 7.00
Zab — — — — új	39—41	6.00 6.10
Tengeri bánsági — új	—	4.40 5.25
" más nemű "	—	5. — 4.45
Repcze bánsági	—	— — 4.43
	—	— — 4.15

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. Május 6. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (paronkint 400 kgron felüli 46—47 kr. Közép (paronkint 300—340 klg. sulyban 46—47 kr. Fialal, nehéz (paronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 49 1/2—50 krig. Fialal közép (paronkint 251—320 klg.) 49—49 1/2 krig. Fialal könnyű paronkint 250 klgig terjedő sulyba. 49—50 kr, Szerbiai: nehéz (paronkint 260 klg felüli sulyában) 48—48 1/2 krajczárig. közép paronkint 240—260 kilogramm sulyban) 46 1/2—47 krajczárig. Könnyű (paronkint 240 klgamig terjedő sulyban) 47 1/2—48 krajcz árig

Sertés létszám: 1899. évi május 4-én — volt készlet 42.245 darab, 1899 május hónap 5 én felhajtott 991 drb, 1899 május hónap 5-ik napján elszállított 748 drb. 1899 május hó 6-ik napjára maradt készletben 42.488 darab. — A hizott sertés üzlet irányzata változatlan.

Nyilt-tér.

„MARGIT“ GYÓGYFORRÁS

Margitforrás-telep (Bereg-megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kifűnő hatása a légutak s tüdő hurutos állapotainál, különösen szívós váladék esetén; tüdővészeseknél, ha vérzésre való hajlandóság van is jelen, a „Margit-viz“ megbecsülhetetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a gyomor és belek hurutos állapotainál, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav oka e rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatot tesz továbbá a hólyag hurutos bántalmainál, a kö- és homokképződés eseteiben, miért is a budapesti és bécsi egyetem orvosainak, mint az orvosvilág egyéb előkelőségei a legszívesebben használják, előnyt advék a „Margit“- forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölé.

Mint ivóvíz

kiváló övöszernek bizonyult járányos betegségek idején, főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános kedveltségnek örvend.

Főraktár:

ÉDESKUTYL ásványviznagykereskedés

cs. és kir. udvari szállító BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

A ki tartós és

erős öltönyöket

jutányos áron akar vásárolni, az szabómestere által csak a

Stikarovszky János, Budapest

(V. Erzsébet-tér 16. szám)

céznek mintakártyáit hagyja elámutatni. Ezen céznek szigoruan szolid üzletvezetése kereskedik a kielégítő kiszolgáltatásért. Sem magas rabattok, sem másféle megvesztegetések által nem szerzettnek vevők. — Szaklap szabóknak ingyen.

valamint fekete, fehér és szines Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyáróól Privát-fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s hához szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés.

Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben

(cs. és kir. udvari szállító).

Selyem-basztruha 8 frt 65 krtól

egész 42 frt 75 krig egy teljes öltözékhez való szövet — Tussors és Shantungs

